

Ädelpapegoja (*Eclectus sp.*)

Lämplighet

Ädelpapegojan är inte så vanlig som tamfågel i Sverige. De har lite andra krav de andra stora papegojorna för att må bra, bl a kräver de en lugn miljö för att må bra. De är inte monogamt parbildande och honan är den dominanta partnern som kan visa en hel del aggressivitet gentemot hanen. Ädelpapegojan är inte beroende av fysisk kontakt med sin ägare utan kan skygga tillbaka för att undvika fysisk kontakt. Även om den bara nöjer sig med att vara i närheten av sin ägare kräver den mycket uppmärksamhet och bör inte lämnas ensam. Till skillnad från de andra stora papegojorna är den ganska tystlåten och självständig. Det finns tio underarter varav två underarter (Nya Guinea ädelpapegoja och Halmahera ädelpapegoja) är de vanligast förekommande arterna inom hobbyn. Har man sedan tidigare erfarenhet av fåglar och vill lägga ner mycket tid varje dag så länge den lever, den kan leva i över 40 år, är det en underbar fågel. Är man inte beredd att göra det bör man inte köpa fågeln den då den kommer att må mycket dåligt.

Ursprung

Indonesiska övärlden inklusive Papua Nya Guinea och Australiens nordspets.

Utseende

Då könen har olika färger är det lätt att skilja dem åt. Hanen är mest grön med orange näbb medan honan har svart näbb och är röd med olika färgteckningar såsom blå ögonring, röd haklapp, blå eller lila bröst och brett gult/orange band på stjärtfjädrarna. Längden varierar mellan 32-40 cm. Honan blir oftast något rundare och kompaktare än hanen.

Foder

Ädelpapegojor är matglada och kräver en mer varierad kost än andra papegojor. Det är mycket viktigt att de äter mycket färska grönsaker och frukter. Då ädelpapegoja lätt får A-vitaminbrist bör man alltid servera A-vitaminrika frukt och grönsaker såsom t ex morötter, broccoli och papaya. En bra foderblandning innehåller t ex majs, alfalfa, bönor, linser, paprika, äpple, banan, apelsin, selleri, skogsbär, kiwi, mango, melon, jalapeño, granatäpplen, päron, brysselkål och sockerärter. Pellets kan användas som komplement. Fröblandningar skall undvikas för de tenderar att lägga på sig för mycket vikt. Ges en näringsriktig foderstat behöver man ej ge vitaminer. Tänk på att inte ge din fågel choklad, koffein eller alkohol. Avokado är dödligt giftigt för fåglar.

Ljus

Papegojor kan lida av kalkbrist trots att de får tillräckligt med kalk i kosten. För att tillgodogöra sig kalk måste papegojan ha vitamin D. Vitamin D tillgodogör sig fågeln via UV-ljus som den får från solen eller speciella lysrör som finns speciellt för fåglar. Dessa byts ut varje år då de avtar i styrka. De bör sitta cirka 40 cm från den plats där papegojan tillbringar merparten av sin tid. Det bästa är dock om papegojan får ofiltrerat solljus (ej genom glas) på sig.

Buren

Helst bör den ha tillgång till en voljär som är minst 1,5 m bred för att kunna flyga och kunna välja att vara utomhus under sommarmånaderna om möjligt. Tänk på att en fågel behöver utrymme vågrätt, inte i höjdlid, då den inte flyger lodrätt utan vågrätt. Inred buren med olika tjocka naturgrenar av lövträd. Lagg tidningar eller byggpapp på botten, löst bottensubstrat kommer flyga omkring när ädelpapegojan börjar flaxa. Det bör finnas flera mat- och vattenskålar som placeras så att fågeln inte kan bajsa i dem. Leksaker och grenar att gnaga på bör alltid finnas.

Handhavande

Om ädelpapegojan inte är tam och den måste fångas, använd en handduk och lägg över fågeln. Ta ett försiktigt men bestämt grepp bakifrån om fågelns huvud och undernäbb. Håll om fågelns hela kropp löst men ändå bestämt, kläm ej över bröstkorgen då fågeln andas med hela kroppen.

Hemkomsten

Om en ung ädelpapegoja inköpts ska den kunna äta själv innan hemkomsten vilket den gör vid fyra till fem månaders ålder. Låt den själv klättra ur transportburen och in i buren som förberetts med mat och vatten. Låt den sitta i lugn och ro första dygnet. Närma er buren försiktigt, småpratande och med lugna rörelser. Om fågeln inte äter och dricker andra dagen, kontakta säljaren.

Skötsel

Mat, frukt och grönt och vatten byts dagligen, oftare om det är förorenat. Rengör mat och vattenskålar dagligen och bur och sittpinnar minst en gång i veckan. Ta bort bajs och matrester från botten dagligen då det annars bildas bakterier. Ädelpapegojan kommer från ett fuktigt klimat och bör duschas flera gånger i veckan för att må bra. Då den är mycket känslig för luftföroreningar ska man ej röka inomhus.

Jordbruksverkets föreskrift (SJVFS 2014:17, Saknr L 80) hur man håller en papegoja

- Ädelpapegojor som är 36-45 cm långa ha en bur som minst är 1,6 x 0,9 m och 1,0 m hög. Buren ska berikas med saker att klättra på, föremåla att gnaga och plocka sönder. Det ska finnas foderanordningar som stimulerar födosöksbeteende. Berikningsföremål ska bytas ut med så täta intervall att fågeln inte tappar intresset och slutar använda föremålen.
- Fåglar som i naturen lever i grupp ska hållas i par eller grupp, man bör därför inte ha en ädelpapegoja utan minst två av samma art eller släkte.
- Vingklippning får inte ske regelbundet, utan endast under vissa omständigheter.
- Ett koppel får inte fästas runt benet eller ringen på papegojan. Ett flygsele eller motsvarande som sitter runt kroppen, och som hanteras av en människa, får användas tillfälligtvis.
- Papegojor bör dagligen ha tillgång till utrymmen där de kan utföra naturliga rörelsemönster såsom att flyga fritt.
- Papegojor ska hållas i en berikad miljö som stimulerar dem att utföra sina naturliga beteenden och förhindrar att de utvecklar beteendestörningar.

Sjukdom

Blir ädelpapegojan sjuk är det ofta foderrelaterade sjukdomar pga felaktig kost. Tror du att din fågel är sjuk, kontakta en fågelkunnig veterinär omedelbart då sjukdomsförloppet ofta är mycket snabbt. Tänk på ordspråket ”Den dagen din fågel verkar sjuk, är den dagen den dör”. Tecken på sjukdom är ändrat beteende, matvägran, uppburrad fjäderdräkt, matta och trötta (oval) ögon. I väntan på veterinärbesök, placera din fågel i ett fuktigt uppvärmt rum ca 30 grader. Använd inte värmelampa, då det punktvis kan bli för varmt. Ett bra sätt att hålla koll på sin fågel är att väga den en gång i veckan. Minskar den mer än 10 % i vikt bör fågelkunnig veterinär uppsökas.

Litteratur:

The Eclectus – A Complete Guide av Roger Sweeney

Eclectus Parrots – A Complete Pet Owner's Manuel av Katy McElroy

